

Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 1780

bron

*Handelingen der jaarlijksche vergadering van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te
Leyden, gehouden den 11den van Hooimaand 1780. Z.p., z.j.*

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_jaa001178001_01/colofon.htm

© 2005 dbnl

Handelingen van de Maatschappy der Nederlandsche Letterkunde *te Leyden.*

Jaarlijksche vergadering, gehouden op Dingsdag, den 11^{den} van
Hooimaand 1780, des morgens ten negen uren, en vervolgd des
namiddags ten drie uren.⁺

[Aanspraak van de voorzitter, A. van Assendelft]

De President opende de Vergadering met een aanspraak, voor welke hy door de tegenwoordig zijnde Leden bedankt werd, met verzoek, dat dezelve in de Handelingen mochte geplaatst worden, 't welk door den President is toegestaan, zijnde van dezen Inhoud:

WEL-EDELE HEEREN!

‘Het is met een blyde aendoening van genoegen, dat ik de eere hebbe, Uwe Wel-Edelheden in deeze vergadering te verwelkomen: eene vergadering, welke byeenkomt ter behartiging der belangen van eene der loffelijkste Maetschappyyen in ons Vaderland, die, hoe zeer zy haeren oorsprong aen geringe beginselen verschuldigd is, echter, in de bevordering van haere nuttige oogmerken, zoo wel als in den gelukkigen voortgang van prijswaerdige onderneemingen, een wasdom vertoont, die wezenlyke voordeelen voor de Letterkunde van ons Vaderland tegen 't vervolg en voor de naekomelingen doet verwachten, en, wordt de arbeid haerer Leden eens geëvenredigd aen derzelve aanzienlijk aental en bedrevenheid in verscheidene takken haerer hoofdbedoeling, voor geene der andere Maetschappyyen in Nederland zal behoeven te zwichten.

De leevendige hoope dat dit gebeuren zal, wekt myne blijdschap te meer op, daer ik Uwe Wel-Edelheden, vervuld met gevoelens van eerbied en hoogachting voor de nuttige Weetenschappen zie byeen gekomen, om te raedpleegen over de Punten, die onze Maendelijksche Vergadering als Voorwerpen van de overweegingen deezer Dags, Uwe

⁺*Tegenwoordig zijnde de Heeren*

VAN ASSENDELFT. VAN
LELYVELD. C. BOERS, J.Z. N.
HINLÓPEN. VAN DEN BOSCH.
RUHNKENIUS. FONTEIN. DE
MALNOË. VALK. DIBBETZ.
TOLLOZAN. HUISINGA
BAKKER. OOSTERDYK. VAN
ENGELEN. TWENT. CALKOEN.
LUBLINK. SCHOLTEN. VAN
LENNEP.

+ Wel-Edelheden heeft doen toekomen; daer Gy aen den eenen kant U zult mogen verheugen over de berichten, die Uwe Wel-Edelheden zullen worden medegedeeld, ^{+1780.} inzonderheid van den tegenwoordigen staet van 't groot ontwerp, 't welk deeze Maetschappy ondernomen heeft, met opzicht tot het algemeen beredeneerd Woordenboek, tot welks opbouw verscheiden kundige Leden in dit afgelopen Jaer geen geringe stof hebben bygedraegen, en 't welk, schoon de naezaet eerst de voltoojing van dat gebouw moge zien, ook met opzicht tot de onderneeming en aenleg van 't zelve, de goedkeuring en toejuiching van onzen leeftijd wegdraegt. Aen de andere zyde zullen uwe wyze overleggingen en raedgevingen medewerken tot de nuttigste besluiten, die niet alleen den huishoudelyken staet deezer Maetschappye, zyne bevestiging, maer ook den bloei haerer wezenlyke belangen voordeel en sieraed belooven. Hartelyk wensche ik, dat het Algemeen binnen kort een bewijs van deezen bloei ontvangen moge door de Uitgaeve van het Vijfde Deel der Werken van onze Maetschappye, reeds in 't verleden Jaer vastgesteld, maer door verhinderende beletsels tot hier toe vertraegd, en ik vleie my, dat onder de ingekomen andwoorden, op de Prijsvraag, door Uwe Wel-Edelheden in 't Jaer 1777. voorgesteld, over 't Verband der Dichtkunst en Welspreekendheid met de Wijsbegeerte, wel een zat gevonden worden, 't welk Uwe Gecommitteerden den beloofden eereprijs zullen waardig keuren, 't welk niet alleen een nieuwe aenwinst voor onzen voorraad verschaffen zal, maer ook met de bevordering van nuttige kundigheden tevens den roem deezer Maetschappye zal kunnen vergrooten; inzonderheid, wanneer ook in 't vervolg de uitgeschrevene Prijsvraegen verstandige en oordeelkundige liefhebbers mogen opwekken, om aen de prijswaardige oogmerken dier opgave, ten nutte der Nederlandsche Letterkunde, te beantwoorden. En, wordt het voorstel der verkiezinge van eenige nieuwe Leden, door achtenswaardige Mannen aen deeze Maetschappye gedaen, en in den brief van beschryving vermeld, door de keuze van Uwe Wel-Edelheden bevestigd, wy moogen een wenschelyk voordeel daer uit te gemoete zien, en eenige vergoeding verwagten van 't verlies dier waardige en werkzaeme Leden wier ontydig afsterven Uwe Wel-Edelheden is medegedeeld, en wier gemis met zoo veel recht van deeze Letterkundige Maetschappye als van de Burgery van Gouda en Kerkgemeente van 's Hertogenbosch betreurd wordt.

Het hoopend vooruitzicht deezer gebeurtenissen vervult my met een bly genoegen, en boezemt my dat vertrouwen in, dat het ook uwen beproefden yver voor de welvaart deezer Maetschappye, in de raedpleegingen van deezen dag, zal aenscherpen, en tevens Uwe Wel-Edelheden zal doen bewilligen in een noodzakelyk verzoek, om mijn onvermogen in den post, welken ik bekleede, door uwe toegeevendheid en vriendelyke ondersteuning te hulpe te komen. Is er toch iet, het welk in staet is, om de vergenoeging, welke ik gevoele, te belemmeren, 't is de bewustheid van myne onbedreevenheid tot het werk, door Uwe Wel-Edelheden my in 't verleden Jaer opgedrae-

+gen, waer van ik nu, in den kring van zoo veele aanzienlyke Letterkenners, al de zwaerte gevoele, en voor welken last ik zekerlijk bezwyken zou, indien ik geene +1780. toevlucht hadde tot Uwe edelmoedige inschikkelijkheid en veel vermogende hulpe, van welke ik hoope, dat dezelve mijn gebrek gunstig verschoonen, en my tevens vriendelyk ondersteunen zullen, in verwachting dat ik deezen dag de waerdigheid van Voorzitter deezer Maetschappye, die in mijn persoon zoo kwalijk geplaetst is, aen een ervarener en bekwamer Medelid zal mogen overdraegen.

Voor het overige, Wel-Edele Heeren! (want waerom zoude ik door een ongeschikte reden uwe ooren langer verveelen, en uwe verlangens naer gewichtiger bezigheden ophouden?) is mijn wensch, dat uwe raedpleegingen mogen voorspoedig zijn, en uwe besluiten den luister der Nederlandsche Letterkunde, en den opbouw deezer aanzienlyke Maetschappye zullen helpen bevorderen.

De Sekretaris las de Handelingen der Maetschappye, sedert de laatstgehoudene Jaarlijksche Vergadering; en die der Maandelijksche Vergadering van den 7den van Hooimaand werden goedgekeurd; Ingevolge dezelve bedankte de President den Heer CALKOEN voor zyne *Verhandeling over het voorkomen en straffen der Misdaden*, der Maetschappye ten geschenke gezonden: en den Heer HUISINGA BAKKER, voor zyne ingeleverde aantekeningen, ten dienste van het Woordenboek. Hy gaf wyders der Vergadering in overweging, dewijl de *Verhandeling van den Heer HUISINGA BAKKER, over den Trant der Nederduitsche Verzen*, ten tweeden male by de Heeren Gekommitteerden rond geweest, en by de Maetschappye te rug ontvangen was, nadat de Brief van beschryving was afgezonden, en dus de Heeren Gekommitteerden niet hadden kunnen verzocht worden hunne Stembriefjes thands in te leveren, of men daar mede zoude wachten tot het volgend Jaar, dan of men zoude goedvinden de Maandelijksche Vergadering te machtigen, om de Stembriefjes der Heeren Gekommitteerden intezamen, en, alle ingekomen zijnde, te openen, en de *Verhandeling*, met eene meerderheid van twee derde deelen der Stemmen goedgekeurd zijnde, te laten aantekenen om gedrukt te worden. Men besloot de Maandelijksche Vergadering te machtigen gelijk de President had voorgesteld.

De Sekretaris berichtte ontvangen te hebben, en las der Vergadering voor, een Brief van den Heer VAN HALSEMA, waarin hy der Maetschappye kennis gaf, dat hy het voorstel, om een idioticon der aloude Friesche tale optestellen, schoon niet onaanneemlyk, echter voor het tegenwoordige, uit hoofde van verscheide bezigheden, niet dorst op zich nemen: dat hy reeds, in vroeger dagen, een naamlijst van de zwaarste verouderde woorden, tot zijn eigen gebruik, had vervaardigd, welke, allengs aangegroeid zijnde, met den tijd door hem zoude worden uitgegeven; doch dat er noch eenige werken, ter nadere voltoojing noodzakelyk, ter drukperse waren, welker uitgave hy raadzaamst oordeelde intewachten: wyders, dat hy de toegezegde uittreksels van oude woorden uit de *Werkjes van Doede van Amsweer*, eerstdaags, aan de Maande-

+lijksche Vergadering zoude bezorgen. Voor het overige zond hy zyne Toelagen voor de Jaren 1778 en 1779. Den Briefschryver werd verzocht, by de eerste gelegenheid ^{+1780.} van schryven aan den Heer VAN HALSEMA, Hem te bedanken, zijn quitantie te zenden, en de belangen der Nederlandsche Letterkunde, by aanhoudendheid, in zijn gunstig aandenken te bevelen.

De Opziener over het uitgeven der Stukken berichtte, dat met het drukken van het Vijfde Deel der Werken van onze Maatschappij, waartoe de vorige Jaarlijksche Vergadering besloten had, door verscheide beletselen, nog weinig voortgang gemaakt was, doch nam op zich om, zoo veel mogelijk was, het werk te bevorderen.

Door den President in omvraag gebracht zijnde, of iemand der tegenwoordig zijnde Leden iets had voortstellen, werd door den Heer FONTEIN der Vergadering medegedeeld, uit naam van den Heer AGGE ROSKAM KOOL, eene derde verzameling van Noordhollandsche woorden, om by de vorige verzamelingen gevoegd te worden, ten welken einde dezelve aan den Heer N. HINLÓPEN, ter hand gesteld werd, nadat den Heer FONTEIN verzocht was om den Heer KOOL, uit naam der Maatschappij te bedanken.

De Heer CALKOEN berichtte der Vergadering, dat hy door veele en onverwachte bezigheden verhinderd was geworden, om zijne Verhandeling, *dienende ten onderzoek wanneer het Graaflijk gezag in deze Landen heeft opgehouden*, te voltooijen, en dat hy dezelve, eerlang, en vastelijk voor het einde van Slachtmaand, den Briefschryver hoopte toetuzenden; de Heer CALKOEN werd voor zyne toezegging bedankt.

Men ging over tot de Punten, in den Brief van Beschryving, tot de raadplegingen dezer Vergaderinge, voorgesteld.

Op het eerste Punt las de Sekretaris het verslag der Maandelijksche Vergadering, wegens het Woordenboek der Maatschappij, als volgt.

‘De Maandelijksche Vergadering heeft het genoegen aan deze Vergadering te berichten, dat de voorbeelden en taalkundige aantekeningen uit het Woordenboek van KILIAAN van den Heer N. HINLÓPEN zijn afgeschreven, en dat het Boek aan dien Heer met dankzegging te rug bezorgd is: dat ook de Verzameling van Noordhollandsche Woorden op het Alphabeth gebracht en ter verdere aanvulling aan de Noordhollandsche Heeren gezonden is.

Wyders, dat de Heer DE MALNOË de goedheid gehad heeft aan de Maatschappij in te leveren eene verzameling van Overyssele, en ook eenige Friesche Woorden, by ons niet in gebruik, door hem van tijd tot tijd aangeteekend, welke verzameling, door den Heer SCHOLTEN nagezien, en met eenige aantekeningen en vermeerderingen verrijkt, gevoegd is by de verzameling van Overyssele Woorden welke de Heer VAN ENGELEN te vooren heeft ingeleverd; dat die twee verzamelingen, op het Alphabeth gebracht, op verzoek van den Heer J.A. DE VOS VAN STEENWIJK van Oldenhof by Vollenhoven aan hem gezonden zijn, en

+ dat die Heer dezelve met eenige aanmerkingen en byvoegsels aan de Maatschappy heeft doen toekomen.’ +1780.

‘Voor het overige, dat de Maatschappy ontvangen heeft van den Heer VAN LELYVELD een exemplaar van P.C. HOOFTS *Nederlandsche Historien* 1677. waarin hy alle de woorden, welke hem aantekeningen waardig zijn voorgekomen, onderschraapt heeft, om verders door onzen Loonschryver op octavo blaadtjes gebracht te worden; van den Heer FORTMAN, een verzameling van excerpten uit den *Delftschen Bybel* 1477 om mede op octavo blaadtjes gebracht te worden; en van den Heer SCHULTENS, ingevolge de beloften door zynen Vader aan de Maatschappy gedaan, een aantal excerpten en eenige boeken, waar in de aantekeningenwaardige woorden met de pen onderschraapt zijn; welk een en ander thands ten meesten nutte voor de Maatschappy wordt afgeschreven, waarvan nader bericht zal gegeven worden: laatstelijk van den Heer HUISINGA BAKKER eenige excerpten uit ROEMER VISSCHERS *Quicken, Sinnepoppen* enz. CAMPHUIZENS *Rymen en Psalmen*, om in het Woordenboek van HALMA gebracht te worden.

Met genoegen vernam men, dat de voorraad meer en meer begon toe te nemen, en bedankte de Maandelijksche Vergadering voor het Verslag.

Eer men overging tot het tweede Punt, verzocht de Heer VAN LELYVELD vryheid om de Vergadering te erinneren het 22ste Lid van het Ontwerp der Maatschappye tot het vervaardigen van ons Woordenboek; gaf te kennen, voornemens te zijn om eene nieuwe uitgave van HUYDECOPERS *Proeve van Taal en Dichtkunde*, met byvoegsels en aanmerkingen vermeerderd, in 't licht te geven; en verzocht de vryheid te erlangen om, uit den voorraad der Maatschappye, zoodanige aantekeningen en voorbeelden afteschryven, als hy tot dat gebruik daarin zoude vinden; met byvoeging, dat hy niet zoude nalaten, in de voorreden van deze uitgave, of waar hy het voeglijkst zou meenen, daarvan erkentlyke melding te maken. Het 22ste Lid voorgelezen zijnde werd zijn verzoek toegestaan.

Ter voldoening aan het tweede Punt, deden Heeren Gekommitteerden mondeling verslag, dat de Wetten met opzicht tot de beschaving der Vragen, welke de Maatschappy ter beantwoordinge zal voorstellen, geplaatst in de Handelingen der laatstgehoudene Jaarl. Vergadering bl. 4. overeenkomen met den zin van het Ontwerp, te vinden in de Handel. der Jaarl. Vergadering 1778. bl. 9-11. De Heeren Gekommitteerden werden voor hun verslag bedankt, en de Vergadering besloot deze Wetten, by voorraad, vaststellen, doch voor eerst nog niet in de Wetten intevoegen, tot dat men, na de ondervinding van eenige Jaren, zoude gezien hebben, of daarin ook eenige veranderingen behoorden gemaakt te worden; Wyders werd vastgesteld, dat men voortaan Jaarlyks, in den Brief van Beschryving, by het punt 't welk dit Jaar het vijfde was, de gekozene Vraag woordelijk zoude laten drukken, en de Heeren dier Commissie verzoeken om de bedenkingen, welke zy daar op, of zelf gemaakt, of van andere Leden der Maatschappye ontvangen, mochten heb-

+ben, drie weken voor het houden der Jaarlijksche Vergadering mede te deelen aan den eersten Gekommitteerden, daar te noemen. +1780.

Ingevolge van het derde Punt zijn de Heeren N. HINLÓPEN en OOSTERDIJK, benevens den Sekretaris benoemd, tot het openen van de Stembriefjes der Heeren Gekommitteerden, ter beoordeeling van de ingekomen antwoorden op de Vraag, in het Jaar 1777 opgegeven: ‘Hebben de Dichtkunst en Welsprekendheid verband met de Wijsbegeerte? en welk nut brengt dezelve aan de eene en de andere toe’? Uit naam dier Commissie heeft de Sekretaris aan de Vergadering bericht, dat de stemmen der Gekommitteerden bevonden waren gelijk te staan, voor twee Verhandelingen, zoo ten aanzien van den Prijs, als om mede gedrukt te worden; Hy verzocht her besluit der Vergadering te mogen weten wat de Commissie in dit geval behoorde te doen. Na dat de 27 en 28ste der Wetten, volgens welke de Maatschappij naar eenen Prijs laat schryven, overwogen waren, werd besloten, de beide Verhandelingen te bekroonen, en uittegeven naar de orde des tijds, waar in ze by de Maatschappij zijn ingekomen; wyders in deze Vergadering door het lot te beslissen aan welken Schryver de Gouden Penning zoude te beurt vallen; en aan den anderen Schryver de keuze te laten om onbekend te blyven, of der Maatschappij vryheid te verleen om zijn verzegeld briefje te openen, en zynen naam aan het algemeen bekend te maken en aan 't hoofd zyner Verhandeling te doen drukken. De Vergadering verzocht de Commissie om de zinspreuken dier twee Verhandelingen, ieder op een afzonderlyk briefje te stellen, en dezelve, even eens gevouwen, den President aantebieden, om den Gouden Penning toetewyzen aan den geen wiens zinspreuk eerst zoude worden getrokken: het welk verricht zijnde las de President de Zinspreuk

Ut studio majore petant Helicon virentem!
HORAT.

Het verzegeld briefje, met deze Spreuk geteekend, door den President geopend zijnde, werd daarin gevonden ‘WILLEM BILDERDIJK *te Amsterdam, Medelid van het Taal en Dichtlievend Genootschap, Kunst wordt door arbeid verkregen te Leyden.* Den Briefschryver werd verzocht den Heer BILDERDIJK hier van kennis te geven, en men besloot dezen naam met het Jaartal aan den Heer van CALKAR optegeven, om op den reeds gemunten Penning in de Laurierkrans gegraveerd te worden; Vervolgens las de President de Zinspreuk van het tweede briefje

- *Ergo fungar vice cotis, acutum*
Reddere quae ferrum valet exsors ipsa secandi.
HORATIUS.

Den Sekretaris werd gelast, in de Leydsche Nederduitsche en Fransche Couranten, als mede in het Programma, den Schryver dier Verhandeling

+ te verzoeken, ingevalle hy zal goedvinden zich bekend te maken, zulks te doen voor den 15den van Herfstmaand dezes Jaars aan den Sekretaris of Briefschryver. Zijn [†]1780. verzegeld briefje werd in de Sekretarie weggelegd, en de overige ongeopend verbrand.

Wyders besloot men eene Commissie te benoemen om aan de volgende Jaarlijksche Vergadering voortedragen de veranderingen, welke zy zal oordeelen dat in de 27 en 28ste of eenige andere der Wetten volgens welke de Maatschappy naar enen Prijs laat schryven, uit hoofde van het thands voorgevallene, behoore gemaakt te worden. Tot deze Commissie werden benoemd de Heeren FONTEIN, CALKOEN, N. HINLÓPEN, VALK en DE MALNOË, benevens den President en Sekretaris.

Ingevolge van het vierde Punt werden de Heeren FONTEIN en OOSTERDIJK, benevens den Sekretaris, benoemd, tot het openen van de Stembriefjes der Heeren Gekommitteerden, tot het beoordeelen van het ingekomen antwoord op de Vraag in het Jaar 1776, ten tweeden male, opgegeven: ‘In hoe verre kan men, uit de overblijfsels van het Moesogottisch en Angelsaxisch, tot opheldering der Oudheid van het Nederduitsch aantoonen, dat de grond onzer Tale in de bovengemelde te vinden is’. De Sekretaris heeft uit naam dier Commissie aan de Vergadering bericht, dat aan de Latijnsche Verhandeling met de Zinspreuk,

Terque novas circum felix eat hostia fruges
VIRG.

den Prijs niet toegewezen is; doch dat der Commissie uit eenige Stembriefjes gebleken was, dat er veel goeds in die Verhandeling gevonden werd, en eenige Gekommitteerden geoordeeld hadden, dat dezelve waardig was gedrukt te worden, en verzocht dierhalven der Vergadering, dat de Commissie deswegens met den Heer N. HINLÓPEN, een der Gekommitteerden, in deze Vergadering tegenwoordig, mochte raadplegen, ten einde een voorstel nopens deze Verhandeling te doen; het welk toegestaan en verricht zijnde, heeft de Commissie aan de Vergadering voorgesteld, om deze Verhandeling, schoon aan het oogmerk der Maatschappye niet beantwoordende, echter, om derzelve verdiensten, in het Nederduitsch vertaald, in de Werken der Maatschappye uittegeven, met den naam van den Schryver, indien hy zal goedvinden dien aan de Maatschappy, voor het einde dezes Jaars, bekend te maken; welk voorstel door de Vergadering is goedgekeurd. Den Sekretaris werd verzocht het verzegeld briefje in de Sekretarie te bewaren, en in het Programma en de gemelde Couranten van het besluit nopens deze Verhandeling bericht te geven, met byvoeging, dat ingevalle de Schryver mochte verlangen, dat zyne Latijnsche Verhandeling nevens de Nederduitsche vertaling gedrukt wierde, hy zulks, voor het einde dezes Jaars, aan den Sekretaris of Briefschryver behoort te melden.

De President stelde der Vergadering voor, om deze Verhandeling, door

+ eene bekwame hand, in het Nederduitsch te laten vertalen, welk voorstel werd goedgekeurd. Men besloot den Heer FORTMAN door den Briefschryver op het vriendelijkst te verzoeken deze Commissie op zich te nemen. De Heer N. HINLÓPEN gaf der Vergadering te kennen, vry wat moeilijkheid in het lezen dier Latijnsche Verhandeling, uit hoofde van de vreemde vorm van sommige Letters, gevonden te hebben, en stelde der Vergadering voor, om zoodanige Verhandelingen, welke niet leesbaar genoeg geschreven waren, ten koste der Maatschappye, door bezorging der Maandelijksche Vergadering, te doen afschryven. De Sekretaris erinnerte der Vergadering, dat in de 22ste der Wetten, volgens welke de Maatschappij naar enen Prijs laat schryven, bepaald is, om de ingekomene Verhandelingen, welke van den eenen Gekommitteerden aan den anderen verzonden worden, in den verzegelden omslag, ongeopend, te bezorgen aan den genen, die aan het hoofd der Naamlijst geplaatst is. Men besloot den eerst-gestelden of op hem volgende Heeren Gekommitteerden te machtigen, om Verhandelingen, welke bevonden werden niet duidelijk genoeg geschreven te zijn, ten koste der Maatschappye, te laten afschryven. +1780.

Ter voldoening aan het vijfde Punt van den Brief van Beschryving, deden de Heeren Gekommitteerden verslag nopens de bedenkingen op de Vrage, in de laatstgehoudene Jaarlijksche Vergadering gekozen. Men besloot, tot een onderwerp om naar enen Prijs te laten schryven, op te geven

‘Een Lofrede op de Unie van Utrecht:

inteleveren voor den eersten van Wijnmaand des Jaars 1782.

Tot het beoordeelen der inkomende Lofredenen werden, ingevolge het sesde Punt, tot Gekommitteerden verkozen de Heeren FONTEIN, LUBLING, ENGELBERTS, KREET, VAN LELYVELD, VAN ENGELN, en HUISINGA BAKKER.

Het zevende Punt in overweging genomen zijnde, is verkozen tot een onderwerp om naar een Prijs te laten schryven, ten einde vastgesteld te worden in de Jaarlijksche Vergadering van 1781, uit de Oudheid en Historiekunde:

‘Dewijl de Hollandsche Steden, onder de Graaflyke Regeering, steeds in aanzien en vermogen zijn toegenomen, in zoo verre, dat men in verscheide Charters, rakende zaken van veel gewicht, dezelve nevens de Edelen en Raden gemeld vindt, zoo tot het beramen der zaken als het bezegelen der brieven, is daar door eenige vermindering of bepaling van de Macht, welke de Graven eertijds geoefend hebben, ontstaan?

Tot Gekommitteerden, om de bedenkingen van alle de Leden der Maatschappye op dit gekozen onderwerp te ontvangen, en benevens hun eigen bedenkingen, aan de Jaarlijksche Vergadering van 1781. voortedragen, zijn, ingevolge van het achtste Punt, benoemd de Heeren DE MALNOË, TOLLOZAN, CALKOEN, TWENT en N. HINLÓPEN.

Op het negende Punt werd besloten om in de Wetten, volgens welke de Maatschappij naar enen Prijs zal laten schryven, Wet XII en XIII. dus te stellen.

+XII. De Verhandelingen moeten zijn in de Nederduitsche of Latijnsche Taal, doch Dichtstukken en Proeven van Welsprekendheid in het Nederduitsch. +1780.

XIII. Dezelve moeten, met eene duidelyke hand van iemand, die geen Lid der Maatschappye is, afgeschreven, en ieder met een Zinspreuk geteekend zijn.

Den Sekretaris is verzocht deze veranderingen aanteteekenen in het afdruksel der Wetten, ter Sekretarie berustende.

Het tiende Punt werd in overweging genomen, en de Maandelijksche Vergadering gemachtigd, om, ten dienste van het Woordenboek, zoodanige boeken aan te koopen, als zy raadzaam zal oordeelen, echter niet te gaan boven de somma van driehonderd Guldens, en der volgende Jaarliksche Vergadering van hunne verrichtingen verslag te doen.

Ingevolge van het elfde Punt werden tot Leden der Maatschappye verkozen,

De Wel-Eerw. Heer LAMBERTUS VAN BOLHUIS, *Predikant te Oostwold in den Oldambte.*

De Wel-Ed. Gestr. Heer Mr. GERHARD DUMBAR, *Sekretaris der Stad Deventer, Lid van het Provinciale Utrechtsche Genootschap van Konsten en Wetenschappen, en van het Groningsche Genootschap, pro excolendo jure patrio.*

De Wel-Ed. Heer JERONIMO DE BOSCH, *Eerste Klerk ter Sekretarie der Stad Amsterdam, Lid van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, en Sekretaris van de Maatschappij ter bevordering van den Landbouw te Amsterdam.*

Den Briefschryver werd verzocht die Heeren van deze verkiezing kennis te geven, en na het bekomen van hun toestemmend antwoord, aan ieder een Diploma, door den President en Sekretaris geteekend, benevens een afdruksel der Wetten, en een Naamlijst der Leden te bezorgen.

Op het twaalfde Punt werd besloten, aan de Maandelijksche Vergadering, voor dit Jaar, de vryheid te verleen, om zoodanige Heeren, binnen Leyden woonende, tot Medeleden te verkiezen, als zy ter bevordering van het oogmerk der Maatschappij, geschikt zal oordeelen.

Ter voldoening aan het dertiende Punt werd de Rekening van den Penningmeester opgenomen, en bevonden, dat de ontvang der Rekening bedroeg vijftienhonderd acht guldens tien stuivers en twaalf penningen, en de uitgaaf zeven honderd een en negentig guldens zeventien stuivers en vier penningen; zoo dat er nog in kas bevonden werden zeven honderd zestien guldens dertien stuivers en acht penningen; bedragende de onbetaalde Toelagen een somma van acht honderd en veertig guldens, en dus met het geen in Kas is, een Capitaal van vijftien honderd ses en vijftig guldens dertien stuivers en acht penningen. De Rekening, nagezien en goedgekeurd zijnde, werd door den President en

+ de Heeren N. HINLÓPEN en FONTEIN ondertekend, en de Penningmeester voor zyne trouwe waarneming bedankt. +1780.

Na enige raadplegingen op het veertiende Punt werden de Toelagen voor dit Jaar bepaald op zeven guldens.

In gevolge van het vijftiende Punt werden verkozen tot President de Heer VAN ASSENDELFT; tot Sekretaris de Heer VAN LELYVELD; tot Briefschryver de Heer VAN DEN BOSCH; tot Opziener over het uitgeven der stukken, de Heer DE MALNOË; en tot Penningmeester de Heer VALK.

Op het sestiende of laatste Punt, berichtte de President, dat dewijl er dit Jaar geene Verhandelingen zijn ingezonden, geene Gekommitteerden behoeften benoemd te worden.

Voor het overige werd besloten, om in de Leydsche Nederduitsche en Fransche Couranten, by wyze van nieuwstyding, aan het algemeen bekend te maken, welke Heeren in deze Vergadering tot Leden der Maatschappye verkozen zijn, als mede opgave te doen van het geen ten opzichte der Prijsverhandelingen besloten en verricht is.

Der Maandelijksche Vergadering werd aanbevolen om het Programma optestellen en zoo veel mogelijk in en buiten ons Vaderland bekend te doen worden.

Laatstelijk werden aan den Penningmeester betaald de Toelagen van den Heer VAN HALSEMA voor de Jaren 1778 en 79. van den Heer VAN GOENS voor de Jaren 1776, 77 en 78. van de Heeren van ASSENDELFT en SCHOLTEN voor het Jaar 1779. van de Heeren CALKOEN, VAN LENNEP, en OOSTERDYK voor de Jaren 1779 en 80. van de Heeren VAN ENGELN, FONTEIN, C. BOERS J.Z., BARON VAN DER DOES, *Heere van Noordwijk*, DIBBETZ, N. HINLÓPEN, DE MALNOË, HUISINGA BAKKER, LUBLING, ROULLAUD, VAN LELYVELD, VAN DER POT, en VALK voor het Jaar 1780.

(is geteekend)

A.v. ASSENDELFT.

Het voorenstaande komt overeen met het Boek der Handelingen der Maatschappye.

[Fr. van Lelyveld]

Programma van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden.

Voor het Jaar 1780.

De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden heeft, op den 11den van Hooimaand dezes Jaars 1780, hare Jaarlijksche Vergadering gehouden.

In dezelve zijn tot Leden der Maatschappij verkoren

De Wel-Eerw. Heer LAMBERTUS VAN BOLHUIS, *Predikant tot Oostwolt in den Olde Ambt.*

De Wel-Ed. Gestr. Heer Mr. GERHARD DUMBAR, *Sekretaris der Stad Deventer, Lid van het Provinciale Utrechtsche Genootschap van Konsten en Wetenschappen, en van het Groningsche Genootschap, pro excolendo jure patrio.*

De Wel-Ed. Heer JERONIMO DE BOSCH, *Eerste Klerk ter Sekretarie der Stad Amsterdam, Lid van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, en Sekretaris van de Maatschappij ter bevordering van den Landbouw te Amsterdam.*

Van de ingekomene Verhandelingen, ter beantwoordinge der vrage door de Jaarlijksche Vergadering van het Jaar 1777, opgegeven:

‘Hebben de Dichtkunst en Welsprekendheid verband met de Wijsbegeerte?
en welk nut brengt dezelve aan de eene en de andere toe?’

zijn er twee, de eene geteekend met de zinspreuk:

Ut studio majore petant Heliconae virentem:
HORAT.

en de andere:

- *Ergo fungar vice cotis, acutum*
Reddere quae ferrum valet exsors ipsa secandi
HORATIUS.

met eene gelijkheid van Stemmen der Gekommitteerden, den Prijs waardig geoordeeld. De Maatschappij heeft de beide Verhandelingen bekroond, en besloten dezelve uittegeven, naar de orde des tijds, waar in ze by de Maatschappij zijn ingekomen.

De gouden Penning is by het lot te beurt gevallen aan den Schryver der Verhandeling, onder de Zinspreuk: *Ut studio majore petant Heliconam virentem*. By het openen van het verzegeld Briefje, tot die Verhandeling behoorende, is der Vergadering gebleken daar van Schryver te zijn de Heer WILLEM BILDERDYK *te Amsterdam, Medelid van het Taal- en Dichtlievend Genootschap, Kunst word door Arbeid verkreuen, te Leyden*. Den Schryver der andere Verhandeling wordt de keuze gelaten, om onbekend te blyven, of der Maatschappye vryheid te verleen om zijn verzegeld Briefje te openen, en zynen Naam aan het algemeen bekend te maken, en aan 't hoofd zyner Verhandeling te doen drukken; in welk laatste geval hem verzocht wordt zulks, voor den 15den van Herfstmaand dezes Jaars, aan den Sekretaris of Briefschryver te melden; zullende anders zijn verzegeld Briefje ongeopend verbrand worden, gelijk reeds met de andere geschied is.

Ten aanzien der Vrage, door de Jaarlijksche Vergadering van het Jaar 1776, ten tweeden male opgegeven:

‘In hoe verre kan men, uit de overblijfsels van het Moesogottisch en Angelsaxisch, tot opheldering der Oudheid van het Nederduitsch, aantoonen, dat de grond onzer Tale in de bovengemelde te vinden is?’

is geoordeeld, dat de Latijnsche Verhandeling, met de Zinspreuk

Terque novas circum felix eat hostia fruges.
VIRG.

schoon aan het oogmerk der Maatschappye niet beantwoordende, echter, om derzelve verdiensten, in het Nederduitsch vertaald, in de Werken der Maatschappye zal worden uitgegeven, met den naam van den Schryver, indien hy zal goedvinden dien aan de Maatschappye bekend te maken voor het einde dezes Jaars: en zoo hy mocht verlangen, dat zyne Latijnsche Verhandeling daar nevens gedrukt wierde, behoort hy zulks, ten zelfden tyde, aan den Sekretaris of Briefschryver te kennen te geven.

Tot een onderwerp om naar eenen Prijs te laten schryven, wordt door de Maatschappye opgegeven

‘Een Lofrede op de Unie van Utrecht:’

inteleveren voor den eersten van Wijnmaand des Jaars 1782.

De Vraag, welke de Maatschappye in het vorige Jaar heeft opgegeven, om beantwoord te worden voor den eersten van Wijnmaand 1781, is deze:

‘Welk nader licht kan der Geschiedenis van ons Vaderland, betreffende de Invallen en Etablissementen der Noormannen in deze Landen, worden bygezet, voornamelijk uit die Oude Stukken, welke onlangs door de Deenen en Franschen zijn uitgegeven?’

Voor den eersten van Wijnmaand dezes Jaars 1780. verwacht de Maatschappy de Verhandelingen ter beantwoordinge der Vragen, door de Jaarlijksche Vergadering van het Jaar 1778. opgegeven:

‘By welke Rechtbanken werd, sedert de oudste tyden en voor al sedert het bewind der Frankische Koningen, tot de vijftiende Eeuw, in deze Landen, recht gesproken in het Crimineele? Wat maakte iemand bevoegd, om als Rechter in die Rechtbanken te zitten? Door wien werden de Rechters aangesteld; en op welke wyze werd de Crimineele Rechtspleging geöefend?’

En,

‘In hoe verre moet men zich, in het opmaken van de regels onzer Nederduitsche Tale, houden aan de Oude; in hoe verre aan de Hedendaagsche Taal-gebruiken? en in hoe verre moet men de verwantschapte Dialecten; en in hoe verre de Reden daar in te hulpe nemen?’

Het staat een ieder vry, ook den Leden der Maatschappye, om naar den Prijs te dingen: alleenlijk worden de Gekommitteerden ter beoordeeling der ingekomene Verhandelingen van die vryheid uitgesloten. Aan den genen, wiens verhandeling de beste, en aan het oogmerk der Maatschappye voldoende gekeurd zal worden, biedt de Maatschappye een gouden Penning aan, ter waarde van honderd en vijftig Guldens. De Verhandelingen moeten zijn in de Nederduitsche of Latijnsche Taal, met eene duidelyke hand van iemand, die geen Lid der Maatschappye is, afgeschreven, en ieder met een Zinspreuk geteekend. Iedere Verhandeling moet besloten worden in een verzegelden omslag, welke den Titel en de Zinspreuk der Verhandeling ten opschrift heeft. Hierby moet gevoegd worden een gezegeld Briefje, in het welk de naam, waardigheid en woonplaats van den Schryver, en boven op het welk de Zinspreuk der Verhandeling geschreven is. Het een en ander moet, in een buiten omslag, ten tyde, hier boven bepaald, bezorgd zijn in handen van den tegenwoordigen Sekretaris der Maatschappye, FRANS VAN LELYVELD, of den Briefschryver, PIETER VAN DEN BOSCH, beide wonende te Leyden.

Voor het overige zijn de Wetten, volgens welke de Maatschappye naar enen Prijs laat schryven, te vinden in het tweede Deel van de Werken der Maatschappye.

[Brief door Pieter van den Bosch]

MIJN HEER!

Van wege de Maetschappy der Nederlandsche Letterkunde te Leyden, heb ik de eer U hier nevens te zenden een afdruksel van de Handelingen der laetstgehoudene Jaerlijksche Vergadering, gelijk ook van het Programma, op last dier Vergadering algemeen gemaekt.

De belangen der Maetschappye U voor het overige ernstig aenbeveelende, heb ik de eer met alle achting te zijn

MIJN HEER!

Uw Dienaer

[Pieter van den Bosch]

Leyden den [28sten van Oogstmaand,] 17[80]

[Uitnodiging door Pieter van den Bosch]

[Levensberichten van Bartholomeus de Moor van Immerseel, Johan Carel Palier]

MIJN HEER!

Uit naam van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden, heb ik de eer van U te noodigen op de Jaarlyksche Vergadering, welke gehouden zal worden op Dingsdag den 11den van Hooimaand, des morgens ten negen en des namiddags ten drie uren, in de Vergaderkamer van de Maatschappij, op de Oudevest, om de navolgende punten in overweging te nemen, en daarop de noodige besluiten te maken.

I.

Het verslag der Maandelijksche Vergadering wegens het Woordenboek der Maatschappij.

II.

Het verslag der Heeren Gekommitteerden, of de voorgestelde Wetten, met opzigt tot de beschaving der Vragen, welke de Maatschappij ter beantwoordinge zal voorstellen, overeenkomen met den zin van het Ontwerp, deswegens ingeleverd.

III.

Het opnemen van de Stemmen der Heeren Gekommitteerden tot het beoordeelen der ingekomene Verhandelingen, ter beantwoordinge der Vrage over het verband van de Wijsbegeerte met de Digtkunst en Welsprekendheid.

IV.

Het opnemen van de Stemmen der Heeren Gekommitteerden tot het beoordeelen der ingekomene Verhandeling, ter beantwoordinge der Vrage over het onderzoek nopens den oorsprong onzer Tale uit de overblijfsels van het Moesogottisch en Angelsaxisch.

V.

Het verslag der Heeren Gekommitteerden nopens de bedenkingen op de Vrage, in de laatstgehoudene Jaarlyksche Vergadering gekozen.

VI.

Het benoemen van zeven Gekommitteerden tot het beoordeelen der Verhandelingen, welke ter beantwoordinge der vastgestelde Vrage, voor den eersten van Wijnmaand des Jaars 1782, zullen inkomen.

VII.

Het verkiezen van een Onderwerp om naar een Prijs te laten schryven, om vastgesteld te worden in de Jaarlijksche Vergadering van 1781; waartoe de volgende 12 Vragen worden voorgedragen.

In de Oudheid- en Historiekunde.

1. Welk is de Staat en het Beloop van den Nederlandschen Koophandel geweest, van de vroegste tyden af tot het einde der Graaflyke Regeering?
2. Welken invloed heeft de toenemende Koophandel der Nederlanderen gehad op den Staat van 't Land, op de Denkwyze, Zeden en Taal der Ingezetenen?
3. Dewijl de Hollandsche Steden, onder de Graaflyke Regeering, steeds in aanzien en vermogen zijn toegenomen, in zoo verre, dat men in verscheide Charters, rakende zaken van veel gewigt, dezelve nevens de Edelen en Raden gemeld vindt, zoo tot het beramen der Zaken als het bezegelen der Brieven, is daardoor eenige vermindering of bepaling van de Magt, welke de Graven eertijds geoeffend hebben, ontstaan?

In de Taalkunde.

1. Wat wordt in eene volledige Nederduitsche Spraakkunst vereischt? welke zijn de Regels, die daarin moeten voorkomen, en met hoedanige Voorbeelden moeten die bevestigd worden?
2. Welke zijn de natuurlyke en zedelyke omstandigheden van een volk, die een Taal verarmen of verryken, bevalliger of onbevalliger maken, of op andere wyzen invloed op dezelve hebben kunnen? en welken invloed hebben diergelyke oorzaken op onze Taal en Stijl in 't byzonder gehad?
3. In hoe verre moet de grond en wezenlyke eigenschap onzer Tale de grond van iederen Taalregel zijn? en tot hoe verre mag de beschaving der Tale zich uitstrekken in Kieschheden, zoo tot bevordering van Welluidendheid, als tot netter bepaling en naauwkeuriger uitdrukking der Denkbeelden?

In de Digtkunde.

1. Welke voor- en nadeelen zijn er voor onze Digtkunst gesproten uit den omgang met andere Natien en het lezen van derzelve Schriften, byzonderlijk Digtstukken?
2. Kan men uit den algemeenen Aart en het Karakter der Nederlandsche Natie opmaken tot welke Onderwerpen der Digtkunst dezelve best geschikt zy; en welke zijn de soorten van Poezy, waarin de Nederlandsche Digtters best slagen?
3. Wat is valsch Vernuft? welke zijn de voornaamste trekken van valsch Vernuft, die in de Werken, zelfs van onze beste Digtters, gevonden worden?

In de Welsprekendheid.

1. In hoe verre zijn de Digtkunst en Welsprekendheid in Aart, Vereischten, Bedoeling en Uitwerking van elkander onderscheiden?
2. Welk is het nut der Welsprekendheid, ter bewaring van Vryheid, Gerechtigheid en Deugd, in den Burgerstaat, byzonderlijk by de Nederlanders?

3. De Godsdienst, een Proeve van Welsprekendheid.

VIII.

Het benoemen van vijf Gekommitteerden, om de bedenkingen van alle de Leden der Maatschappye op het gekozen Onderwerp te ontvangen, en benevens hunne eigene bedenkingen aan de volgende Jaarlijksche Vergadering voor te dragen.

IX.

Het voorstel der Maandelijksche Vergadering om, in de Wetten, volgens welke de Maatschappye naar eenen Prijs zal laten schryven, Wet XII en XIII. dus te stellen.

XII. De Verhandelingen moeten zijn in de Nederduitsche of Latijnsche Taal; doch Digtstukken en Proeven van Welsprekendheid in het Nederduitsch.

XIII. Dezelve moeten met eene duidelyke hand van iemand, die geen Lid der Maatschappye is, afgeschreven, en ieder met een Zinspreuk geteekend zijn.

X.

Het voorstel der Maandelijksche Vergadering, wegens den aankoop van eenige Boeken, ten dienste van ons Woordenboek.

XI.

Het verkiezen van Leden der Maatschappye, voorgesteld door den Heer VAN HALSEMA,

Den Wel-Eerw. Heer LAMBERTUS VAN BOLHUIS, *Predikant tot Oostwolt in den Olde Ambt*, een Taalkundigen.

Door den Heer VAN ENGELEN.

Den Wel-Ed. Heer Mr. GERHARD DUMBAR, *Sekretaris der Stad Deventer, Lid van het Provinciale Utrechtsche Genootschap van Konsten en Wetenschappen, en van het Groningsche Genootschap, pro excolendo jure patrio*, een Historiekundigen.

Door den Heer VAN DEN BOSCH,

Den Wel-Ed. Heer JERONIMO DE BOSCH, *Eersten Klerk ter Sekretarye der Stad Amsterdam, Lid van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, en Sekretaris van de Maatschappij ter bevordering van den Landbouw te Amsterdam, een Digtkundigen.*

XII.

Het Voorstel der Maandelijksche Vergadering of de Vryheid om zoodanige Heeren, binnen Leyden wonende, als zy tot bevordering van het oogmerk der Maatschappij geschikt zal oordeelen, tot Medeleden te verkiezen, weder voor een Jaar zal verleend worden.

XIII.

Het opnemen der Rekening van den Penningmeester.

XIV.

Het bepalen der Toelagen.

XV.

Het aanstellen der Amptenaren.

XVI.

Het benoemen van Gekommitteerden.

De Heeren VAN ASSENDELFT, KREET, CALKOEN en VAN DEN BOSCH worden verzogt om hun verslag, ingevolge van het IIde Punt, voor of op de Jaarlijksche Vergadering; en de Heeren FONTEIN, HUISINGA BAKKER, VALK, SCHULTENS, VAN GOENS, TOLLOZAN en VAN DEN BOSCH, voor den eersten van Hooimaand aanstaande, hun Stembriefje, ingevolge het IIIde Punt, aan den Sekretaris of Briefschryver te bezorgen, indagtig zijnde aan de XXIIIste en XXIVste vergeleken met de XXVIIIste der Wetten, volgens welke de Maatschappij naar eenen Prijs laat schryven: en de Heeren KLUIT, PESTEL, SCHULTENS, KREET, ALEWIJN, HINLÓPEN en FORTMAN, hun Stembriefje, ingevolge het IVde punt, voor den eersten van Hooimaand, aan den Sekretaris of Briefschryver; en de Heeren KREET, ENGELBERTS, FONTEIN, LUBLING en VAN ENGELEN, ingevolge het Vde punt, hun verslag op de Jaarlijksche Vergadering in te leveren.

Wyders heb ik de eer van U te berigten dat de Verhandeling van den Heer HUISINGA BAKKER, over den *Trant der Nederduitsche Gedigten*, in de Vergadering van Louwmaand dezes Jaars is ingekomen, en vervolgens aan de Heeren Gekommitteerden gezonden; dat de Maatschappij twee van hare Leden heeft verloren door den dood van den Wel-Ed. Gestr. Heer Mr. BARTHOLOMEUS DE MOOR VAN IMMERSEEL, *Raad in de Vroedschap en Oud Burgemeester der Stad Gouda*, op den vierden van Wijnmaand des vorigen Jaars, en van den Hooggel. en Wel-Eerw. Heer JOHAN CAREL PALIER, *Theol. Professor en Predikant in 's Hertogenbosch*, op den 20sten van Sprokkelmaand laatstleden; en dat, in de Maandelijksche Vergadering van Slagtmaand des vorigen Jaars, tot Lid dezer Maatschappij verkozen is de Hoog Eerw. Hooggel. Heer CAROLUS BOERS, *Theol. Doctor & Professor aan 's Lands Universiteit alhier, en Opperregent van het Staten Kollegie*: een Taalkundige.

De Leden, welke eenige Excerpten, of eenigen anderen voorraad, ten dienste van het Woordenboek, mogten gereed hebben, worden verzogt die aan de Maatschappij te doen toekomen, voor het einde van Zomermaand, om te kunnen gebragt worden in het Verslag der Maandelijksche Vergadering, volgens het eerste punt van dezen Brief: en die Heeren, welke een Verhandeling of Digtstuk, 't zy met hunnen Naam, 't zy onder een Zinspreuk, ingevolge het beslotene op de Jaarlijksche Vergadering des Jaars 1777, genegen zijn aan de Maatschappij toe te zenden, worden verzogt zulks mede voor het einde van Zomermaand te doen.

Ik heb de eer van met agting te zijn,

MIJN HEER!

Uw Dienaar

[Pieter van den Bosch]

Leyden den [22sten] van Bloeimaand 1780.